СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

ЧАСТЬ I. Established 1893. TWO SECTIONS — SECTION I.

Рік LII. Ч. 43. Ню Йорк і Джерзі Сіти, субота, 4. березня 1944. No. 43. New York and Jersey City, Saturday, March 4, 1944. Vol. LII.

ТРИ ЦЕНТИ в Злучених Державах Америки. ПЯТЬ ЦЕНТІВ за границею Злучених Держав Америки. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237—4-0807 Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS in the United States of America. FIVE CENTS elsewhere.

Армія буде приймати 17-літніх на спеціяльний вишкіл

Команда армії проголосила, що буде приймати 17-літних хлопців на спеціяльні курси воєнного вишколу. Ці хлопці не належатимуть до ніякої поборової кляси і тому їх вишкіл буде вважатися як підготовчий. Потреба поширення вишколу і на 17-літних виявилася щойно тепер, коли багато із поборових, що відбували спеціяльні курси, притягнено до активної військової служби, щоб доповнити стан армії. Дотеперішні курси медицини, дентистики й ветеринарії, на котрі вписалися молодці у поборовім віці, будуть іти дальше, а студенти, що покінчать ці курси, будуть опісля автоматично приділені до відповідних воєнних установ.

Американські війська відбивають ворога під Анціом

У вівторок німці кинули на 1,000 ярдів широкий фронт коло Анція, під Римом, повні три дивізії військ, аби знищити зовсім ці аліянтські інвазійні війська. Німцям удалося посунутися на півтори тисячу ярдів між містами Апрілією й Чістерною. У четвер одначе американці, при допомозі сильної артилерійної заслони, повели протиатаку, в котрій зараз відбили тисячу ярдів і ще посуваються далі вперед.

Вони мають виглядн на дальші успіхи, бо негода, котра не давала американським летунам піддержувати належно сухоземні війська, скінчилася, а великі бомбовики звичайно всиліюють повернути перемогу на бік своїх військ.

ЗГАДАЛИ ЗА У. Н. СОЮЗ.

„Ди Джерзей Джорнал" дістав від департаменту скарбу спеціяльну грамоту заслуги за оголошення в справі воєнних бондів. Це перший часопис на цілу Метрополитальну Округу (Ню Йорк і північна частина Ню Джерзі), що одержав таке признання. Висказуючи подяку тим, що допомогли своїми оголошеннями дістати таку нагороду, вичислив Джерзей Джорнал Український Народний Союз. А між тими, що заняті в цій ґазеті поставила ґазета на передове місце українського журналіста Степана Магуру.

СОЮЗОВЕЦЬ НА ВОЄННИХ ОБРАЗАХ.

Перед кількома днями помістили американські ґазети воєнну знимку, випущену фотоґрафічним Корпусом Маринарки, на якій бачимо по середині сержанта Михайла Старовецького як „винахідника модерної пральні" на Савт Пацифіку. Це син бл. п. Антона і Анни Старвецьких з Сейнт Клер, Па. Є він членом 9 відділу У. Н. Союзу. Має старшого брата, що є теж в армії. І ще дві сестри і двох молодших братів. Усі вони є членами У. Н. Союзу.

СЛУШНА ЗАВВАГА!

Канадійська „Будучність Нації" з 14. лютого, згадуючи за Другий Конґрес Американських Українців, що відбувся недавно в Филядельфії, робить таку завваґу:

„Нажаль через воєнні події від Комітету Українців Канади не було там представника. Подібно не прислали американські українці свого представника на наш конґрес до Винніпеґу в червні минулого року. На будуче треба стояти за те, щоби на подібні конґреси приїздили представники зорґанізованого українства і треба їх заздалегідь на це запросити..."

Коли іде про українців в Канаді й українців в стейтах, то це не важко перевести, а тільки треба за те памятати.

ЗГАДУЄ ЗА ФІЛЬМУ „УКРАЇНА".

Ян Кваліньскі, віцепреміер польського уряду на вигнанню, розповідаючи в Лондоні про свої враження з побуту в Злучених Державах, де перебував як польський делеґат на конференцію У. Н. Р. Р. А., заявив, як подає ПАТ, між іншим таке:

„Одиноким прикрим діссонансом — коли іде про конференцію — був показ пропаґандної совєтської фільми „Україна" на передодні замкнення нарад. Польська делеґація зложила на руки предсідника Ради У. Н. Р. Р. А., п. Діна Ачесона, рішучий протест проти цього, що в будинку, в якому відбувалася конференція, висвітлювано під опікою совєтської делеґації фільму, що представляла сцени, що обиджають польські почування".

Але, казав преміер, зате ґенеральний директор У. Н. Р. Р. А., Герберт Ліман, виявив для польських справ велике зрозуміння і є певність, що у всіх працях і на всіх провідних становищах цеї орґанізації будуть польські фахівці.

ЗАДУМУЮТЬ ПЕРЕНЕСТИ ДО КИЄВА УКРАЇНСЬКУ АКАДЕМІЮ НАУК.

(ОНА). — Московська радіовисильня передала вістку, що на спеціяльнім засіданні Української Академії Наук рішено перенести цю інституцію до Києва. Академія находилася в столиці України до самої війни, а коли німці почали наступати, то її перенесено на схід.

Українська Академія Наук відзначилася у воєнних змаганнях тим, що її члени зробили винаходи в области металюрґії і працювали над відреставруванням вуглевих копалень в Донецькому Басейні.

Передана радієм з Москви вістка говорить, що коли Академія буде перенесена до Києва, то в першу чергу працюватиме над відбудовою народного господарства в знищеній наїздником Україні.

ВИЯСНЯЄ ПОСТУПОК МИТРОП. ШЕПТИЦЬКОГО.

Згадуючи за відозву митроп. А. Шептицького і проф. Кубійовича, якою закликається все населення Західної України незалежно від національности жити в згоді, а зокрема до українців, щоб не брати участи в переслідуванню польського населення, арґентинський „Перелом", подає, що польські ґазети дивуються, що таке сталося, а так є, що:

„Хто знає і розуміє митроп. Шептицького, того не здивує його виступ. В питаннях християнського почуття і справедливости він впродовж свого довгого життя ніколи не давав приводу до найменших закидів".

До цього можна додати, що зате польський єпископат ніколи, навіть в часі варварської „пацифікації", не відізвався ні одним словом, щоб погамувати не одні дикі методи польської влади, застосовувані супроти безборонного українського населення.

„РОСІЙСЬКІ ГІТЛЕРІВЦІ В ПАНЦІ".

Під таким наголовком пише нюйорське „Новое Русское Слово" про „цікаву статтю" якогось проф. П. Іванова, поміщену в берлінській російській ґазеті „Новое Слово". В ній пишеться про страх і песимізм, викликаний серед „антисовєтських національних сил" з тої причини, що захиталась віра в перемогу над большевиками. Пишеться в тім берлінськім часописі, що совєтське населення переконане, що вже цеї зими Німеччина буде розтрощена. Н. Р. Слово додає до цього, що ось таке писання в Берліні означає, що російських гітлерівців напав страх.

ВИКОНУЄ ОБОВЯЗКИ АРХИМАНДРИТА.

Як уже було подано, помер в Римі о. Діонізій Ткачук, архимандрит ЧСВВ. Тепер виконує тимчасово обовязки архимандрита о. Діонізій Головецький ЧСВВ.

ЛІТАК СКИДАЄ БОМБИ НА ВАТИКАН

Ватиканське радіо подає, що одинокий „англо-американський" літак літав низько понад Ватиканом, скинув ладунок бомб на Ватикан та вбив одного робітника й ранив одного монаха.

НОВА АЛІЯНТСЬКА ОФЕНЗИВА ПРОТИ НІМЕЧЧИНИ

Важкі американські бомбовики знову підняли офензиву проти Німеччини, бючи з баз у Британії по неназваних іменами промислових центрах у південно-західній Німеччині.

АЛІЯНТИ ПЕРЕСТАЮТЬ ПОСИЛАТИ ТУРЕЧЧИНІ ЗБРОЮ

Британійський уряд приказав здержати всякі висилки воєнних матеріялів до Туреччини.

З цього роблять висновок, що аліянтські заходи втягнути Туреччину в війну по їх стороні не повелися. Кажуть, що висилку амуніції здержано на домагання Росії, котра переконала Британію, що цю зброю можна буде вжити корисніше деінде.

НІМЦІ ВИСЛАЛИ ДО ГАЛИЧИНИ 20,000 ІТАЛІЙСЬКИХ РОБІТНИКІВ.

(ОНА). — Німецька окупаційна влада вислала до Галичини 20,000 італійських робітників, яких німці заставили працювати при будові воєнних укріплень. Ці робітники складаються з бувших дезертирів, що перед роком втікли з італійської армії і з бувших політичних засланників, що їх Мусоліні тримав в тюрмах за спротив фашистівській владі. Тепер ці люди працюють при будові нових воєнних фортифікацій над Бугом. Там є також кілька тисяч італійських жидів, яких вислано до Галичини перед роком, але їх до згаданого вище числа не заключено. Святіший Отець протестував, щоб німці оставили італійських жидів в спокою, але вони зігнорували його протест і депортували жидів на схід.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Армія без орієнтаційної програми?

Відомий воєнний знавець Генсон В. Балдвин підносить в „Ню Йорк Таймсі" питання основних переконань вояків про воєнні цілі й армію.

Порушили йому справу приватні листи від людей, що служать в армії. Звертають вони йому, видно як військовому знавцеви, увагу на повний брак зрозуміння цілей теперішньої війни, що мовляв панує серед вояків.

Пишуть, що вояки загально вважають своїм обовязком робити як можна найменше. Найбільше поважається не тих вояків, що свою роботу сповняють як найкраще, але тих, що обходяться з найменшим висиленням. Таке наставлення можна доглянути, кажуть інформатори Балдвина, не тільки серед вояків, але й серед офіцирів; серед цих останніх навіть у вищому ступні, бо вони находяться під меншим доглядом та можуть свої обовязки скидати зо своїх плечей на підофіцирів.

Це байдужне відношення до військових обовязків автори листів до Балдвина приписують повному бракови переконань серед вояків щодо цілей, для яких ця війна ведеться. Вояки, мовляв, відносяться зовсім байдужно до ідеалу боротьби до фашизму. Як вони мають які ідеали, то хіба дістати більше пасочків, себто вищу рангу.

Могло би здаватися, що армія не має думати про цілі війни, а тільки думати про те, як її вести, а переводження цілей у життя оставити політикам. Та один з листів до Балдвина каже зовсім слушно, що армія без ідеалу не має духа співпраці, без якого дуже важко переводити успішні воєнні операції. Коли вояки вислухають бездушних лекцій офіцирів, які самі не переконані глибоко про свої слова, то їм не можна дивуватися, коли ті річи в бою легко вивітрять з голови й вояк оставляється без завзяття, потрібного для видержання важких особистих переживань боїв.

Гансон В. Балдвин подає такі голоси самих вояків і, хоча сам видно з ними погоджується, не каже, як з цею недостачею боротися. Коли справа дійсно стоїть так, як пише Балдвин, то вона дійсно вимагає негайної зарадчої акції з боку чинників, що відповідають за ведення війни та заведення раціонального мира.

ФІНЛЯНДІЯ ПОКАЗЧИКОМ

Виходить, що таки прийде до завішення зброї між Фінляндією і СССР. І то на тих умовинах, які проголошено з Москви. Хоч умовини ті тверді, то треба припускати, що вони булиб далеко твердші, колиб не було американського впливу на Сталіна в тому напрямі, щоби довести до припинення війни між Советами і Фінляндією. Без цього впливу певно не булоб надії задержати Фінляндії самостійність, хоч і на обкроєній території, як і той уряд, який вибраний народом. А виглядає, що це можливе. Принаймні наразі. А колиб таке вдержалось, то це ще булоб в теперішніх міжнародних обставинах для Фінляндії ратунком. В тому напрямі іде мабуть і політика нашого уряду. Зате, колиб до такого замирення не дійшло, то це булоб великим моральним ударом, звернених в сторону великих демократій; знов для інших народів в Европі, особливо для тих, що сусідують з Советами, запечатанням їх долі. А так, то ще може залишитись якась надія, що не у всьому заважувати-ме виключно тільки один голос, себто диктат Москви.

З цього виходить, що справа полагоди конфлікту між Фінляндією і СССР є дуже важною проблемою, бо загально-европейського значіння. Якщоб тут заважив тільки один голос, себто диктат, то вже не булоб ніякої надії, що міг би заважувати в подібних справах в найближчій будучности якийсь інший голос. Очевидно, що це ще не означає, що навіть як прийде до злагоди фінсько-советського збройного конфлікту і замирення, то вже так буде, як тепер ті справи наладнано. Совети можуть кожної хвилини ситуацію змінити в такий спосіб, що може вирости кожного часу новий конфлікт. Ось і тому таку велику вагу привязують до того, які будуть справжні відносини між Фінляндією і Советами по замиренню, якщо воно наступить. Бо допероа це буде вказівкою, чи Совети думають про справжнє і постійне замирення з самостійною Фінляндією, чи тільки відкладають підбій Фінляндії на дальший час.

Думаємо, що на розвязку і цеї проблеми не треба буде надто довго ждати. Вона скоро виясниться, як тільки буде розгромлений Гітлер.

З ПИСАННЯ „ДОКТОРА ІСТОРИЧНИХ НАУК".

Большевицькі ґазети помістили статтю проф. М. Петровського, „доктора історичних наук, ректора Історичного Інституту Академії Наук України". Стаття має такий наголовок: „Ніхто не зможе відірвати Західної України від сімї радянських народів".

У статті є стільки похвал на адресу Галичини, що самі галичани, читаючи те, будуть дивуватись, звідки це все нагло взялось. Очевидно, що легко догадатись, чому це так, хто слідкує за політичними подіями. В статті є такий уступ:

„Красота і гордість української епічної поезії, славні історичні думки були вперше записані на музику в Східній Галичині й звідси поширились в інші частини України і між козаків, доблесних борців за незалежність України, серед яких було багато галичан".

Або таке: „Великий гетьман України Богдан Хмельницький, (який, до речі, вчився і виховався в Галичині) проголосив в 1649 році, що вся Русь, це Галичина з містами Львів і Галич, повинна становити частину української держави".

Як бачимо, то советська пропаґанда, як Москва прикаже, то й щодо України таке втне, що тільки читай і дивуйся.

БАНКРОТСТВО ГОЛЯНДСЬКОЇ КОЛЬОНІЗАЦІЇ НА УКРАЇНІ.

(ОНА). — З Гаґи прийшла вістка, що плян переселення на Україну три міліони голяндського населення дістав в лоб. Коли німці окупували українські землі, то почали напирати на своїх квізлінгів в Голяндії, щоб вони старалися кольонізувати захоплену націстами територію. Голова голяндського банку, Рост ван Тоннінґен, згодився фінансувати голяндську кольонізацію на українських землях і позакладав для тої цілі кольонізаційні бюра, централя яких находилася в Рівнім, а філії в Тернополі, Вильні й Ковні.

Аґітацію до виїзду на Україну перебрала на себе голяндська націстична партія, якої бесідники їздили по Голяндії і взивали нарід їхати на Україну і творити там „нову автономну Голяндію". Аґітатори обіцяли голяндцям все що могло заохотити їх покидати рідний край й їхати в невідому їм сторону творити нове життя. Наслідком несовісної аґітації — сотні тисяч селян, риболовців, робітників, і навіть досвідчених купців — злакомилися на скоре збагатіння і виїхало на Україну. Але довго там не попасали. Велике число голяндських кольоністів виїхали з України по кількох місяцях часу, а багато з них вернулися додому ще перед тим, заки червона армія почала гнати німців на захід. Тепер доносять з Гаґи, що наслідком советської офензиви голяндська кольонізація України скінчилася, бо німці збагнули, що вони того краю не вдержать і казали голяндцям забиратися. Тисячі голяндських родин опинилося в Польщі, на Литві, решта в Галичині, або в советським полоні.

РОЗСТРІЛИ В СЯНОЦІ.

Між містами, в яких останніми часами німці розстріляли публично до пять тисяч осіб, находиться місто Сянік. Таке подає ПАТ.